

Q. F. F. Q. S.
SPECIMEN ACADEMICUM

De

OECONOMIA,

Cujus

PARTEM PRIOREM,

Venia Ampl. Facult. Philos. in Regio ad Auram Lycei.

PRÆSIDE

VIRO Max. Reverendo atque Celberrimo

DN. JOHANNES
BROWALLIO,

S.S. Th. DOCT. & Scient. Nat. Prof. Reg. & Ord.

Publico examini Subjicit

JEREMIAS LUNDEVIK

Satasund. Fennise

Die V. D. XX. Decembr. MDCCXLIV.

In Auditorio maximo horis solitis.

Nobilissimo Domino
Dn. JACOBO HOUGBERG,
Legionis pedestris MAJORI maxime strenuo,
MÆCENATI MAGNO

Viro plurimum Reverendo atque Praclarissimo
Dn. JOHANNI ROTHOVIO,
Ecclesiarum quæ DEO in Italia colliguntur PA-
STORI meritissimo, doctrina & vitæ integritate im-
primis venerabili, FAUTORI multis mihi nomini-
bus venerando.

Speciosissimo atque Prudentissimo
Dn. JOHANNI FORSS,
PRÆTORI Territ. in superioris Satacundiæ inferiori
parte Adcurtaissimo, PATRUI loco temper honorando.

Quod Nomina VESTRA, MÆCENAS, FAITORES & E-
ausus sum, effecit eximius iste favor, quo me pater-
estis. Quamquam vero exilis hac gratitudinis pietatisque mea
quet; patiamini tamen ut splendorem hæc charta a Nomini-
in Nestorea lastra salvos sospites.

Nobiliss. Consultiss. Plur. Rev. &

Cuctor hu-
JEREMIAS

Consultissimo atque Aequissimo Viro

Dn. GABRIELI THAUVONIO;

Judici Territoriali superioris Satacundiæ, justitia in
jure dicundo & litterarum peritia celebri, PA-
TRONO, ut propensissimo, ita humillimo mentis ad-
fectu jugiter colendo.

Plurimum Reverendo atque Clarissimo

Dn. GABRIELI WEGELIO

PASTORI in Karcku & Suoniemi Vigilantissimo;
PATRUI loco perpetim colendo.

Perquam Reverendo atque Doctissimo;

Dn. THOMÆ KRIANDRO,

COMMINISTRO in Karcku 40. annorum Veneran-
do, Fauteri, ut exoptatissimo, ita semper suspiciendo

*VERGETÆ honoratissimi, incomtis hisce paginis præfigere
namque domum, quaris occasione, completi non dedignati
documentum magnitudinem beneficiorum VESTRORUM non exa-
nibus VESTRIS mutuetur. Servet VOS summum Numen
que! sincere & animitus vovet*

Spectatiff. NOMINUM VESTRORUM

millimus

LUNDVIK.

Kongl. Academiens i Ups Befallningsman

Högskolaktuari och Walbetrodde

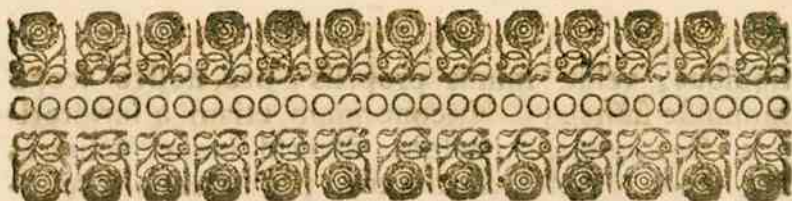
Herr JOHAN LUNDVIK,

Min huldaste Fader.

Fäst en jag wet, at tack och beröm aldrig kan swara emot, mindre wedergälla Min Faders kjerlek, ömbet och åhåga, som hast alt för mig ossardt; och så mycket mer är öfwertygad derom, at denna tilskrift icke kan gelda dem skuld jag wet mig stå i hoos min Far; Så fordrar dock min sonlige wördnad, at icke lemna min Fars werda namn bar i-från; så mycket mer, som jag ei hast, och knapt lerer få, något tilfalle, at på något sätt offentliggen wisa min tacksambet och erkensta. Jag ber forden-skall at Min K. Fader wille gunstigt optaga denna förstingen af mina studier, som ock bel och hållen börer min Fader til. Edert är detta min Fader, och ei mit; J hafwen icke alenast styrckt mig bar til; utan ock, utan all min förtienst; bragt mig så wida; Jag bisnar när jag tencker efter hwad dryga summor jag kostat min Far; och detta mit lilla tacksambets prof, är blott ett ytterligare teken af min Fars frikostighet. Min Far! Alt det jag, Eder Son, kan göra, är, at be den högsta Fadren, han wille Edra nu med gråa håren tiltagande åbr walsigna med en stadig sundhet, nöje och walmågo, samt låta Eder, när J bliwen matt af lefwande, winna den sellbet de trogne af nåds förwanta! Ock der med förblifwer jag

Min huldaste Faders

lydigste Son så länge
Jag lefwer.

§. I.

Oconomia, quæ ab antiquioribus præprimis
uris pontificalis Scriptoribus, *Iconomia*, quo-
ad vocabuli Etymologiam originis est Græcæ,
οἰκονομία ab *οἶκος* domus & *οἶκος* *dispenso*, tribuo,
dispono, adeo ut vi vocis nil aliud significet, quam admi-
nistrationem & procurationem rei domesticæ, seu
dispensationem rei familiaris. Metaphorice autem
sumitur e. g. in Epistola ad Col. Cap. I. v. 25,
pro DEI provida gubernatione in ecclesia tanquam
in domo sua; præterea etiam doctrina de Filii
DEI incarnatione & humanitate, teste Hieronymo &
Damasceno, a patribus Græcis, quemadmodum a nota
runt *Scapula* in Lex. ad h. v. & *Christ. Lud. Schwartzenau*
in Theol. Thetico-Acroam. part. I. p. 3. *οἰκονομία*
dicta est. Accipitur etiam generaliter pro sola di-
stributione & dispensatione, ut *οἰκονομία* *χρημάτων*, a-
pud Chrylostomum; &, quum de scri-
ptis Oratorum & Poëtarum usurpatur, exponi-
tur per *dispositionem*, ut annotant *Scapula*, l. c. &
Basilii Faber p. 1368. Missis autem his significa-

tionibus, velut minus propriis, pro nostro scopo
 monuisse sufficiat, Oeconomiam etiam a scriptori-
 bus Oeconomicis paulum diverso sensu definiri;
 aut enim simpliciter sumitur pro scientia rite u-
 tendi naturæ penæ ad fruendam rem; quæ signi-
 ficatio in libris pure Oeconomicis sæpius obtinet;
 eundemque in sensum œconomiam ita describit *Jul.
 Bernh. von Rohr* in *Haushaltungs Biblioth.* Cap. I. §.
 1. *Oeconomia est scientia practica, informans hominem,
 justo modo, quæcumque ad usum vitæ necessaria colligere,
 collectis decenter uti, eadem prudenter distribuere, conserva-
 re & augere, in vita utilitatem, commodum & sustentationem.*
 Alii vero, imprimis illi, qui Encyclopædias & Syste-
 mata Philosophica condiderunt, per scientiam aut
 prudentiam gubernandæ familiæ describunt: *Oeco-
 nomica*, inquit *KECKERMANNIUS*, est prudentia diri-
 gendæ familiæ ad id, ut sit honesta, utilis, iucun-
 da & honorata. *System. Systematum* T. II. p.
 1077. 2. Et hi quidem Oeconomiam potissimum
 privatam respexisse videntur; publicam vero ad Po-
 liticam pertinere iudicaverunt; licet neque difficul-
 ter admitteretur familiæ in privatam & publicam,
 distinctio. Et horum quoque de Oeconomia con-
 ceptum adoptasse videtur *Cl. WOLFIUS*, licet ean-
 dem aliis reddiderit verbis, dicendo: *Oeconomia*
est scientia dirigendi actiones liberas in societatis
*minoribus, quibus, etiam extra rempublicam fuisse lo-
 cus. cfr. Baum P. ilos. Def. ex Systemate Wolfii.* Ex qua
 quidem definitione difficulter aliquis rei ignarus
 ideam Oeconomix extricaret.

ARISTOTELES lib. I. Polit. cap. 2. duas Oeconomiae constituit partes, *Homines* videlicet, & *Res familiares*; quæ duo HESIODUM complexum esse dicit hoc versu: Οἶκος ἂν πρῶτα καὶ οἰκία καὶ οἶκος ἂν πρῶτα καὶ οἰκία.

Per *homines* autem intelligit personas familiae societatem constituentes, uxorem, liberos, servos. Quamobrem familiam seu domum non simplicem sed triplicem societatem esse pronunciat, præter alios, KÆCKERMANNUS l. c. p. 1078. quarum prima & maxime naturalis est ea, quæ inter maritum & uxorem obtinet, secunda inter parentes est & liberos, tertia inter herum & famulos. Et ipse quidem ARISTOTELES gravia multa ac varia monita circa gubernationem familiae & societates, quibus constat, prædictas suppeditat. Nec ullum est dubium, quin primaria Oeconomiae sit hæc ipsa pars, quæ circa *homines* versatur; A conjugæ enim e. g. non tantum rei familiaris administratio multum dependet, sed etiam haud minus quales habiturus sis liberos; liberorum autem educatione spes futurorum temporum nititur, exoptatus flos & felicitas reipublicæ; & famulantium insuper directio prudens, utpote quibus tanquam instrumentis primariis ad curandam rem utimur, haud infimum Oeconomi officium absolvit. Hæc autem omnia justæ disquisitioni subicere, cum non permittat rerum nostrarum habitus, rei familiaris

curam, seu eam quæ ad res spectat, Oeconomix partem primario respicere in sequentibus animus est.

§. III.

Multa numero sunt, quibus ad vivendum & bene vivendum nos homines opus habemus; & adeo quidem nobis non sufficimus, ut sine ope & usu aliarum rerum extra nos, miserimus non tantum esset status noster & conditio, sed ne subsistere quidem ullo possemus pacto; ad necessitates enim vitæ haud paucis indigemus; plura requiruntur si commodam eandem reddere voluerimus, plurima autem sunt, quorum quærendi necessitatem nobis cupiditates injungunt. Hæc vero omnia, cum a nobis ipsis petere nequeamus aut nova usibus nostris producere, necesse est ut naturæ penu nobis tradito utamur; atque diligentia & industria indagemus & in usus nostros convertamus ea, quæ benigna nobis suppeditavit natura; Nulla enim ultra progredi poterit œconomica industria, quam ut rite dotibus naturæ utatur. Cum vero fortuna, seu potius divina providentia singulis gentibus & familiis sua & certa obtigerit inhabitanda terræ portiuncula, vanum esset œconomiam peregrinis superstruere & imaginariis fundamentis; sed omnis cura ad rationem terræ quam inhabitamus, accommodanda est. A natura enim & fortuna dependet, quod nobis hæc terra, hæc dona terræ data sunt; sollertix & industriæ nostræ est, ut illis maximo cum emolumento utamur.

§. IV.

Constitutum est a sapientissimo Conditore unicuique animali irrationali, immo minutissimis quibuscunque insectis & vermibus suum proprium & speciale vitæ genus; unicuique sua industria œconomica collata est: quam accurate adeo exercent, ut quamvis fragillima & abjectissima multa ducantur esse animalcula, nil quidquam tamen ad vitæ sustentationem speciei que suæ propagationem & conservationem pertinentia omittant, sed omnia maxima cum industria & stupendis sæpius artificijs peragant; quæ omnia quo detexerit homo accuratius, eo mirabitur impensius. Ut enim opus artificem semper cõmendat, ita quælibet creatura suo modo prædicat Creatoris bonitatem & sapientiam.

Hinc sacra pagina mortales ad exploranda hæc ipsa remittit: *Interroga jumenta & docebunt te, & volatilia celi, & indicabunt tibi Job. XII, 7. Vade ad formicam o piger, & considera vias ejus & disce sapientiam, quæ cum non habeat autem, nec præfectum, nec principem, parat in aestate cibum sibi, & congregat in messe quod comedat. Prov. VI 6.7. 8.* Quemadmodum autem naturæ implantata est talis omnibus animalibus sui ipsius & speciei conservandi industria; ita & eundem nobiscum hominibus DEUS servavit ordinem; sed ea tamen cum differentia, ut nos insuper intellectus instructi sumus emolumento, quod nobis eo faciliorem reddere debet naturam sequendi viam; quæ etiam nos eo magis prærogativa præ-
bru-

brutis opus habemus, quo amplior nostra est sphaera vitaeque ambitus; in quo, prælucente intellectu & decernente voluntate, nos versari convenit, & utendo naturæ penû, rem ita facere, ut finibus divinis convenienter bene vivamus, nec industria male collocata aliis nocemus nobisque aliquam turpitudinem conflemus. *cf. Franc. Burgersdâcii id. Occ. & Pol. D.*

§. V.

IN statu quidem naturali, simplicior obtinuisse videtur Oeconomiam exercendi ratio; necessaria tamen & tunc fuit adqvifitio rerum earum, quæ ad vitæ debitam sustentationem, seu victum & amictum pertinent. Neque prorsus quæ ad commoditatem & delectationem conducunt, excludere audeamus; Excutiendum proinde etiam tum naturæ penû fuit & usibus hominum industriose, quantum fieri potuit, applicandum. Quatenus autem exerceri potuissent commercia, simul labor & industria plurimum valuissent. Accedit quoque universi generis humani, ceu magnæ societatis, commodum promovendi studium, quippe quod ipsa injunxisset naturalis societatis necessitas. Quo etiam pertinet, quæ futuræ generis nostri felicitatis fundamentum est, juventutis institutio; proles enim summo studio informanda etiam in naturali statu fuit, ad rite perficiendam ea, quæ sphaeram & rationem vitæ humanæ concernunt, pro uniuscujusque membri seu subjecti indole. Nullum igitur est dubi-

dubium, quin latissime patuisset, ante societates hypotheticas introductas, Oeconomiae studium; quod, quo magis cum natura congruens fuerit, eo etiam majoris aestimandum est; utpote cui omnis rite in republica instructa oeconomia tanquam fundamento genuino & optimo superstrui debet.

§. VI.

Introducenda enim civili societate, non magis cessat naturalis Oeconomia, quam natura destruitur humana; is namque arctioris hujus inter homines vinculi finis esse debet primarius, ut exercitium Oeconomiae cum natura conveniens & tutius praestetur & perficiatur; tum enim medela, prudenti regentis cura, hic adferri debet morbis & defectibus, quae in statu naturali obrinent, propter hominum depravatorum malitiam; quae tanta est, ut vix sine aliis adminiculis homo felicitatem illam obtinere possit, quam Creator sapientissimus ei in hac vita destinavit, temporalem; cum juxta tritum illud: *Homo homini Lupus sit* potius quam adminiculum necessarium praestet; quam maxime ergo opus est homini aliorum tutamine, tum contra quosvis externos insultus, tum adversus oppressiones domesticas & internas simultates atque odia &c. quibus mutuo sibi nocerent & obsessent, propter naturam depravatam, ut modo dictum, alioqui homines; tum etiam plurimum arctius combinatur industria, negotia inter aptissimos recte distribuuntur, opportunitates agendi subministrantur, ingenia variis mediis & circumstantiis excitantur & acuuntur, mo-

di industriam exercendi multiplicantur, præmia
 industrii laboris certiora redduntur, omniaque tan-
 dem ad utilitatem publicam facilius & felicius ap-
 plicantur. Amplissima igitur Oeconomix sphaera,
 ut in statu civili in quibusdam, pro usibus repu-
 blicæ, determinatur; ita latius etiam in plurimis ex-
 tenditur, & rectius ordinatur: quatenus autem &
 hic Oeconomia eadem locum habet, quæ etiam ex-
 tra respublicas obtinet, & peculiaris circa eandem
 ejusque ad totius societatis emolumentum relatio-
 nem Principis cura requiritur, in *Publicam & Privata-*
am communiter dividi solet: quæ tamen amico nexu
 inter se junctæ eodem collimare debent; ita tamen,
 ut hæc illius fundamentum sit; adeo ut sine flore
 Oeconomix privatæ, publica semper res tenuis e-
 vadat, & vicissim, recte curata re privata, Oe-
 conomia publica floreat; accedentibus modo quæ
 eo pertinent,, cautionibus.

§. VII.

TRia sunt, ut per se patet, ad Oeconomiam
 in genere necessaria, ut scilicet, (a) *Procurantur*
proventus. (b) *iisdem rite administrantur* & (c) *ut præ-*
serventur, quantum quidem humana valet peripica-
 cia, vires & prudentia, *impedimenta* & *infortunia*.
 Ist hæc tria inquam in Oeconomia ita sunt necessa-
 ria, ut si eorundem aliquod negligatur, humana
 societas & civitas incolumis integra ac florens vel
 reddi vel manere neutiqum possit. Quo autem
 modo geri in iisdem se debeat prudens & industri-

9
as herus; majoris est prolixitatis explicare, quam
quidem temporis fert angustia; breviter ergo tan-
tum monemus: 1. in acquisitione utramque face-
re paginam, si civis naturæ in suo fundo penu-
bene cognitura & circumstantias atque præroga-
tivas, quæ fortunæ debentur, probe sibi perspectas
habeat; deinde accedat scientia, industria atque dili-
gentia, quæ naturæ dotibus summo cum emolumento
uti, vel iisdem summum conciliare pretium docet;
semper autem honestum patri familias cordi erit,
ut juste, h. e. eo modo adquirat, ne vel cum
detrimento id fiat reipublicæ, vel cum proximi da-
mino; multo minus contra naturæ ordinem divi-
nosque fines. Cum vero non minor sit virtus quam
quærerere parva tueri, etiã eadẽ virtutes in administra-
tione locum habebunt; peculiaris enim, eaque mul-
tiplex & huc requiritur scientia, industria, pruden-
tia; diligentia præterea ac vigilantia, moderatio de-
nique cupiditatum seu temperantia & frugalitas;
Ruet tandem domus, ubi quotannis expensa pro-
ventus superant, florebit autem, si contraria ratio
inter expensa & reditus obtinuerit, residuumque
recte collocatum fuerit. Neque in summa tantum
administrationis & iis, quæ exteriora, ut loquuntur,
domus concernunt, sed etiam in interioribus atque
minoribus, imo & minimis negotiis herilis cura ne-
cessaria est. Hæc enim domestica dispensatio &
minuta rei familiaris administratio tanti est momen-
ti, ut illa intermissa aut negligenter curata, nil quid-

quam oeconomus proficiat. Quarum rerum in patria & domibus privatis curatio matri familias ut plurimum incumbit; quod eo quidem majori jure atque insigniori cum emolumento fieri existimo, cum & fœmineus sexus ejusmodi curis atque negotiis natus factusque videatur; & ipsa in domo agendorum multiplex varietas poscat, ut curæ domesticæ maritum inter atque conjugem dispartiantur; sed neque utilitate careret maxima, si instrueretur etiam in majoribus & omni domus administratione hic sexus, ut uxores omne officium herile implere possent. Id quod ipsa etiam necessitas injungit; præsertim ubi ea fors uxorum atque conditio ac in Svecia nostra est; Hic enim uxor non tantum consors & particeps est omnium possessionum; sed etiam mortuo marito, omnis herilis ipsi incumbit cura atque administratio; præterea, quando maritus publici muneris negotiis districtus est, aut alias ob causas domo abest, aut peregre agit &c. in uxorem tota cura domestica derivatur. Tandem quod impedimenta & infortunia attinget, plurimorum ea sunt generum, & in unoquoque vitæ genere, fundo & republica variant; difficulter proinde summam quædam circa eadem monentur. Semper profecto herum decet cautum & providum esse, ne domus ullo quoquam tempore sine fideli custode relinquatur; Cautiones præterea adhibendæ, quæ necessariae sunt ad amovendum varia pericula & infortunia, utpote sunt damna, quæ per fures, latrones, incendia &c. sæpissime inferuntur. Hunc in finem va-

ria

ria saluberrima instituta legesque in patria condita
 sunt; quarum in posteriore forte V. D. Dissertati-
 onculæ nostræ parte enarrationem adornare licebit.
 Sed etiam in privata domo diligens attentio & in-
 spectio, vigilantia & sapiens dispositio ac ordinatio
 plurimi heic momenti est. Interim tamen, ut infor-
 tunia strictè dicuntur, quæ prudentia humana evita-
 ri non posse existimantur, quorum proinde effe-
 ctus imputari nequeunt; quæque a moderamine
 Nominis summi peculiari pacto dependent; ita,
 non quidem omittenda est omnis, quæ possibilis
 est providentia, primario tamen successus & inco-
 lumitas & in his & in aliis a DEO humilissimis vo-
 tis expetenda est; palmaria proinde virtus est patris
 familias sincera & minime fucata pietas, quæ facit,
 ut spes laborantis in Deo requiescat, & homo an-
 xia vacuus cura, eo facilius laboris ferat omnes
 molestias; Hinc S: a S: a *Nisi Dominus adificaverit do-
 mum, in vanum laboraverunt qui adificent eam. Nisi
 Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit e-
 am* Psal. CXXVII. v. 1. Adderemus de impedimen-
 tis quædam speciatim, cum ab infortuniis certo
 modo differant; sed temporis ratio habenda heic
 loci eadem tangere prohibet festinantem ad alia.

§. VIII.

Fundamenta & fundi, ut dici consueverunt, pro-
 ventuum 4. generatim numerantur; *Res rusti-
 ca*, videlicet, *Res metallica*, *Fabrica* & *Commercia*; quor-
 um tres priores modos adquirendi originarios com-
 ple-

ple-

12
plectuntur; ultimus derivativus est. In his tribus naturæ quidem penitentesque primas sibi jure meritoque vendicant partes; Ex industria tamen & labore hominum plurimum dependet quæ inde capitur utilitas; hæc enim immensum pretia rerum naturalium augent; & subinde ea suppleant, quæ natura atque fortuna negavit; adeo ut haud inconcinne ad Oeconomiam applicari hoc respectu posse videatur illud tritum; *Nihil tam alte constituit natura quo virtus non possit eniti.*

§. IX.

RES RUSTICA quæ etiam dici solet *Agricultura*, generaliter sumto vocabulo, propter honestatem, insignem utilitatem ac jucunditatem, magni omnino est æstimanda. Et agrorum certe cultio; justissimus jure censetur labor. Considerantes namque cunctos adquirendi modos, quibus mortales ad vitæ sustentationem & conservationem fruuntur, vix unicum invenimus, quem huic antepone, immo ne quidem æquiparare queamus. Hinc Euripides; *Δικαιοτάτοι κτλ. ἔστι ἀνορθώσιμος ἀγρός.* Et Cicero; *Omnium rerum, quibus aliquid acquiritur, nihil est agricultura melius, nihil uberius, nihil dulcius, nihil homina, nihil libero dignius.* libr. I. Off. cap. 42, item *Agro bene culto nil potest esse nec usu uberius nec specie ornatius*, in Cat. M. c. 16, Nec minimum agriculturam commendat, quod jam in stata innocentie a DEO instituta fuerit, quodque eandem post lapsum homini ceu præstantissimam commendat S: a S: a; unde Syr. 7. v. 16 *Non oderis laboriosa opera & rusticationem creatam ab altissimo.*

Per-

Pertinet ad Rem Rusticam I. o *Agricultura*; & generaliori quidē sensu, ut monuim⁹; omnis res rustica, denominatione a potiori desumpta, agricultura dicitur; strictior aliquanto est significatio, quæ per modum adquirendi victum &c. ex terra & frugibus inde nascentibus describitur; strictissime autem solam agriculturem frugum causa susceptam denotat (*Æserbrust*); quæ significatio etiam hujus est loci. Generibus tamen frugum annumerari solent præter frumenta & semina esculenta, utpote sunt: Triticum, Siligo, Hordeum, Avena, Fagopyrum, Pisum, Faba &c, etiam aliorum vegetabilium cultura, quæ ruri institui solet, & nonnullis sub 2:do plantationum titulo venit: e. g. *Nicotiane, Lini, Cannabis, Potatoes*, (*Solanum tuber. escul. CB.*) *Quercus* & aliarum arborum, *Plantarum tinctoriarum, Lupuli* &c. Præterea complectitur res Rustica 3. Horticulturam. Nomen *horti* Celeb. Linnæus in Biblioth. Botan. p. 64. latius, pro scopo videlicet suo, extendit, adeo ut hortorum genera constituas *Cererem, Viridarium, Pomonam, Hesperides, Semiramides, Tantalum, Paradisum & Adonidem*. Ad horti vero culturam rusticam præcipue pertinent *Viridaria, Horti Olicorii, agellus raparum &c. Pomona* deinde, seu horti arborum pomiferarum, drupiferarum & bacciferarum &c. 4. Maximam cum agriculture affinitatem habet *Praticultura*; licet enim & aliis rebus pinguescant agri, stercoratione tamen primario fertiles redduntur. Pratorum autem cultura, nimium licet huc usque neglecta, perfici & potest & debet;

centiores in patria Oeconomi & ad eadem operam impendendam cives excitare conati sunt. Sed ad specialia descendere nobis jam non licet. Addimus adhuc, quæ rei etiam Rusticæ acceduntur, 7:º Venationem; quæ in animalia & aves feras instituitur, propriamque & industriam & prudentiam poseit; atque 8:º Piscaturam, quæ majoris plurimis in locis est utilitatis; ac proinde prudentiam & cautiones, quæ huc usque, in damnum multiplex piscaturæ, intermissæ sunt. Multi alioqui generis est piscatura; non piscium tantum, sed aliorum quoque aquatilium animalculorum, utpote cancerorum, ostrearum, concharum margaritiferarum &c. captura. Sunt etiam alia innumera, quæ rustica poseit oeconomia; nimirum collectiones rerum utilium ex sponte provenientibus plantis e. g. multa papporum genera, (Bomulls arter); in caritate annonæ ciborum genera (Röd-bröd); mechanica domestica, tinctoria domestica &c. Accedit adhuc *apud cura* (Bjssköhel) ut & bombycum & alia, quæ præterire jubet festinatio.

§. X.

RES METALLICA atque ars metallaris, dicitur in genere, denominatione a metallis, propter excellentiam, petita, quæ mineralis regni penu & mineralium subjectorum præparationem concernit. Huc pertinent artes tofforiæ, fuloriæ, paratoriæ mineralium lapidum & metallorum, quæ feracissima eorundem patria suppeditat; utpote sunt

1. Aurum, 2. Argentum, 3. Cuprum 4. Stannum,
 5. Plumbum, 6. Ferrum, 7. Wilmuthum & Co-
 baltum, 8. Zincum & Calaminaris, 9. Arsenicum,
 10. Antimonium, 11. Sulphur, 12. Bitumina 13.
 Lithantrax, 14. Lapidés pretiosi, Christalli, Jaspides
 Agathi &c. 15. Lapidés cædúi arenacei, marmo-
 rei & calcarii, 16. Calx. 17. Cotes, 18. Molares, 19. Af-
 bestus, 20. Perennantes in igne lapides, 21. Silices
 & lapides vitrescentes, 22. Terræ Argillæ &c per-
 petuæ & vitrescentes, &c. 23. Alumen, 24. Ni-
 trum, 25. Muria, 26. Vitriolum, aliaque plurima;
 quibus accenseri etiam solent Cineres clavellati alia-
 que salium genera, quæ minerali regno tamen o-
 riginem immediate non debent.

